

ENSI- JA
TURVAKOTIEN
LIITTO

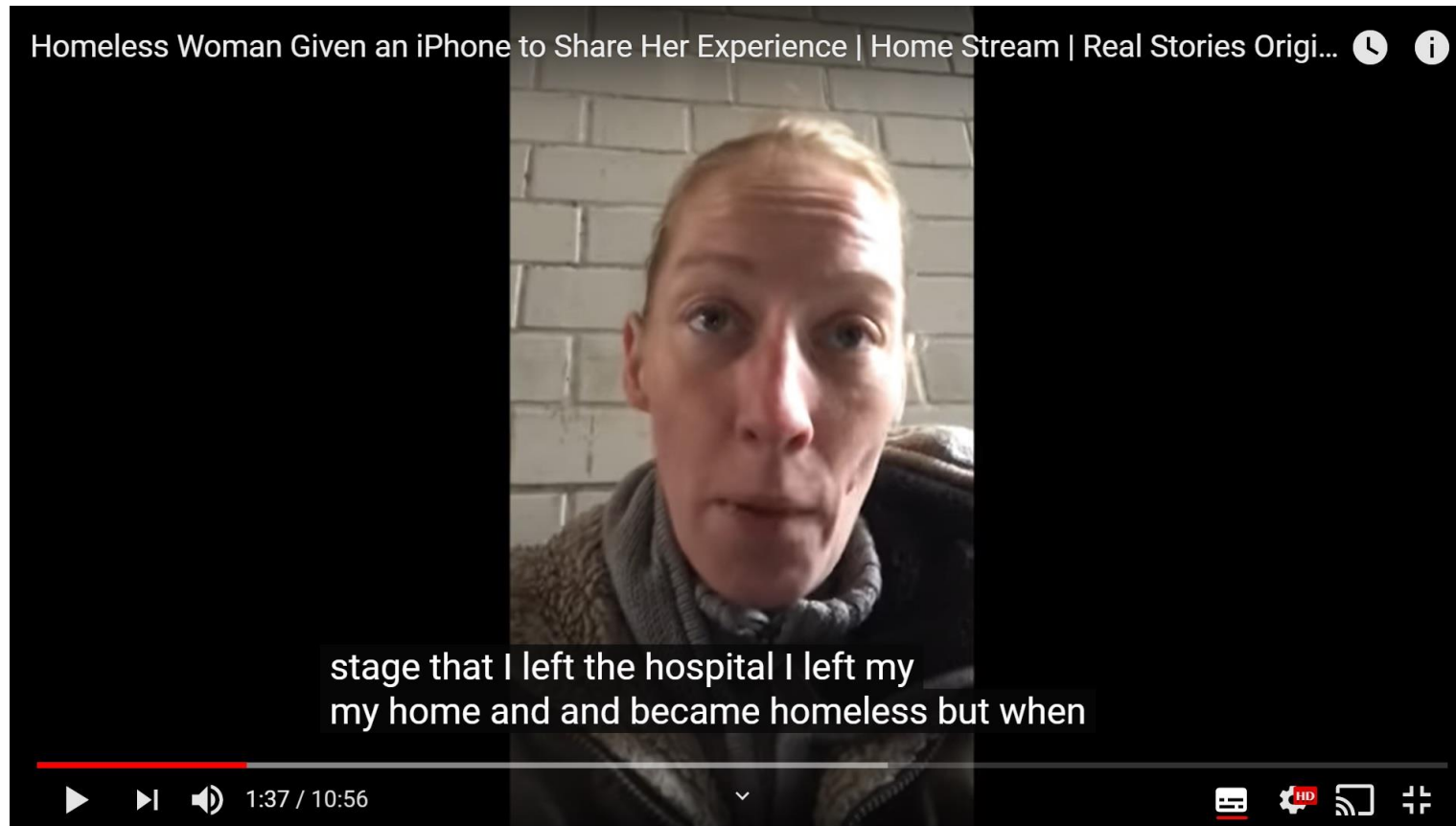
Tunnista naisiin kohdistuva väkivalta, tiedosta seuraukset ja tue toipumista

Johanna Linner Matikka
Asiantuntija, YTM, väitöskirjatutkija
Perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyö
Ensi- ja turvakotien liitto

*Jokainen
on turvassa*

Naisen arki kadulla

Etunimi Sukunimi

Miksi lähisuhdeväkivallasta on tärkeää puhua?

- Uhrin kokemus jää usein näkymättömäksi
 - Erityisesti lasten kokemukset jäävät perheiden erilaisissa kriisitilanteissa sivuun, kun huomio kiinnittyy aikuisiin
 - Lapsuudessa koettu väkivalta ja laiminlyönti on merkittävä riski myöhemmälle sairastavuudelle
 - Väkivallan traumatisoiva vaikutus ja ylisukupolvisuus
 - Lainsäädännöllinen tausta
- > väkivalta on merkittävä kansanterveydellinen ja kansantaloudellinen kysymys

Etunimi Sukunimi

Onko väkivalta sukupuolittunutta?

FRA:n eli Euroopan perusoikeusviraston tekemän naisiin kohdistuvaan väkivaltaan keskittyvän tutkimuksen pohjalta

- Suomessa nykyisen tai entisen kumppanin tekemää fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa kokeneita **naisia on 30 %** (vrt. Tanska ja Latvia 32 %, EU:n keskiarvo 22%)
- Muun kuin kumppanin tekemä fyysinen tai seksuaalinen väkivalta 33 %
- 10 % kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa viimeisen 12 kk aikana
- Euroopan laajuinen tutkimus v. 2014, n 42 000 naista, kustakin maasta 1 500 haastattelua

- Tilastokeskuksen tilastoissa on vain viranomaisten tietoon tulleet tapaukset. Viime vuonna yht. 9 900 pari- ja lähisuhdeväkivaltarikosten uhreista **76,5 % oli naisia, 23,5 % miehiä ja kaikista uhreista alaikäisiä oli 24,4 %**. (Tilastokeskus 2019)
- **Kuolemaan johtanut** väkivalta lähisuhteissa viime vuonna: **16 naista, 8 miestä, 3 lasta** (Martti Lehti Hgin yliopisto)

Etunimi Sukunimi

Mitä on lähisuhdeväkivalta?

Naisiin kohdistuva väkivalta

- Kun henkilö on väkivaltainen nykyistä tai entistä kumppaniaan, lastaan tai puolisonsa lasta, puolisoaan, vanhempansa, lähisukulaistaan tai muuta läheistään kohtaan
- Sisältää ilmeisimpien väkivallan tekojen lisäksi myös laiminlyönnin (tekemättä jättämisen)
- Perheenjäsenten väliselle väkivallalle altistuminen on lapselle yhtä haavoittavaa kuin suoran väkivallan kohteena oleminen
- Väkivallalla tarkoitetaan tekoa, joka aiheuttaa tai voi aiheuttaa teon kohteelle ruumiillista, henkistä tai taloudellista haittaa tai kärsimystä, mukaan lukien tällaisilla teoilla uhkaaminen, pakottaminen tai mielivaltainen vapaudenriisto
- Voi johtaa fyysisen ja/tai psyykkisen vamman syntymiseen ja näiden seurauksena erilaisten somaattisten ja psyykkisten ongelmien puhkeamiseen, työ- ja toimintakyvyn heikentymiseen ja lapsilla kehityksen häiriytymiseen
- Väkivalta voi johtaa kuolemaan - Suomessa kuolee vuosittain useita aikuisia ja lapsia lähisuhteissa tapahtuvan väkivallan seurauksena

Etunimi Sukunimi

Lähisuhdeväkivallan muodot

- **Fyysinen väkivalta:** fyysistä satuttaminen, kuten töniminen, lyöminen, potkiminen, tukistaminen, pään hakkaaminen, raapinen, repiminen, ravistelu, aseella uhkailu, viiltely.
- **Henkinen väkivalta:** alistaminen, arvostelu, nimittely, halveksunta, kontrollointi, sosiaalisen elämän rajoittaminen, voimakas mustasukkaisuus, eristäminen, tavaroiden hajottaminen, lasten, läheisten tai lemmikkien vahingoittaminen tai sillä uhkailu.
- **Seksuaaliväkivalta:** esim. raiskaus, sen yritys, seksuaaliseen kanssakäymiseen painostaminen, seksiin pakottaminen, seksuaalisella väkivallalla uhkailu, halventaminen, seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajoittaminen, salakuvaus, ”grooming”.
- **Taloudellinen väkivalta:** esim. rahankäytön estäminen, pakottaminen omien rahojen antamiseen toisen käyttöön.
- **Kaltoinkohtelu / laiminlyönti:** esim. lapsen, vanhuksen, vammaisen henkilön jättäminen vaille hoitoa, apua tai huolenpitoa. Vahingoittaminen lääkkeillä, päihteillä, kemikaaleilla.
- **Kasvatuksellinen väkivalta:** kurittaminen, pelottelu ja väkivallalla uhkailu, aikuisen auktoriteettiaseman väärinkäyttö.
- **Kunniaan liittyvä väkivalta:** esim. uskonnolliseen vakaumukseen pakottaminen, väkivallalla uhkaaminen tai sen käyttö uskontoon tai kulttuuriin vedoten, sisältää yhteisöllisiä vainon, kontrollin ja väkivallan piirteitä.
- **Vaino:** toistuvaa, ei-toivottua, häiritsevää seuraamista tai yhteydenottoja, jotka voivat aiheuttaa kohteelle pelkoa ja ahdistusta. Sisältää uhkaavia ja/tai väkivaltaisista tekoja, jotka täyttävät rikoksen tunnusmerkit. Vaino voi kohdistua myös kohteena olevan läheisiin. Parisuhteen aikana koettu väkivalta lisää eron jälkeisen vainon riskiä. Rikos 1.1.2014 alkaen.

Etunimi Sukunimi

Istanbulin sopimus

- Euroopan Neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta
- Historiallinen, merkittävä ja laaja-alainen kansainvälinen, **oikeudellisesti sitova** sopimus (huolellisuusvelvoite). Suomessa voimaan 1.8.2015
 - määräyksiä väkivallan ennaltaehkäisystä, uhrien auttamisesta, väkivallan tekijöiden rankaisemisesta ja laajoista yhteen sovitettavista toimintaperiaatteista. (Prevent, Protect, Prosecute, Policies)
- Vahvistaa sukupuolten tasa-arvon ja naisiin kohdistuvan väkivallan välisen yhteyden, väkivallan sukupuolittuneisuuden.
- Sopimuksen pääperiaatteita:
 - Naisiin kohdistuva väkivalta on ihmisoikeusrikkomus ja syrjinnän muoto
 - Sukupuolten välinen tasa-arvo on ratkaisevaa väkivallan ehkäisyssä
 - Perheväkivalta vaikuttaa suhteettomasti naisiin ja lapsiin
 - Uhrin ihmisoikeudet, tarpeet ja turvallisuus tulevat ensimmäisenä
 - Koordinoitu ja monitoimijainen lähestymistapa
 - Valvonta
- Koskee kaikkia sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia väkivallantekoja, kaikkia uhreja

Etunimi Sukunimi

Istanbulin sopimus astui voimaan v. 2015

Istanbul-sopimuksen mukaisia määritelmiä (3 artikla)

- **Naisiin kohdistuva väkivalta** = naisiin kohdistuva ihmisoikeusloukkaus ja yksi syrjinnän muoto. Käsittää kaikki sellaiset sukupuoleen perustuvat väkivallanteot, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa naisille ruumiillista, seksuaalista, henkistä tai taloudellista haittaa tai kärsimystä, mukaan lukien tällaisilla teoilla uhkaaminen, pakottaminen tai mielivaltaisen vapaudenriisto joko julkisessa tai yksityiselämässä.
- **Perheväkivalta** = kaikki perheen tai kodin sisäisiä tai toistensa entisten tai nykyisten puolisoitten tai kumppanien välinen ruumiillisen, seksuaalisen, henkisen tai taloudellisen väkivallan tekoja riippumatta siitä, asuuko väkivallantekijä tai onko hän asunut samassa asunnossa uhrin kanssa

Etunimi Sukunimi

I luku

Tavoitteet, määritelmät, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, yleiset velvoitteet

1 artikla

Yleissopimuksen tavoitteet

1. Tämän yleissopimuksen tavoitteina on

a. suojella naisia kaikilta väkivallan muodoilta sekä ehkäistä ja poistaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa ja saattaa väkivallantekijät syytteeseen;

b. edistää kaikkien naisten syrjinnän muotojen poistamista sekä naisten ja miesten välistä tosiasiallista tasa-arvoa, myös voimaannuttamalla naisia;

c. luoda laaja-alaiset puitteet, toimintaperiaatteet ja toimet kaikkien naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan uhrien suojelemiseksi ja auttamiseksi;

d. edistää kansainvälistä yhteistyötä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan poistamiseksi;

e. tukea järjestöjä ja lainvalvontaviranomaisia sekä auttaa niitä toimimaan tehokkaasti yhteistyössä yhtenäisen lähestymistavan omaksumiseksi pyrittäessä poistamaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa.

2 §

3 §

4 §

5 §

Sopimusteksti Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta

I luku

Tavoitteet, määritelmät, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, yleiset velvoitteet

1 artikla - Yleissopimuksen tavoitteet

2 artikla - Yleissopimuksen soveltamisala

3 artikla - Määritelmät

4 artikla - Perusoikeudet, tasa-arvo ja syrjinnän kieltö

5 artikla - Valtion velvoitteet ja huolellisuusvelvoite

6 artikla - Sukupuolen huomioon ottavat toimintaperiaatteet

II luku

Yhtenäiset toimintaperiaatteet ja tietojen kokoaminen

7 artikla - Laaja-alaiset ja yhteensovitetut toimintaperiaatteet

8 artikla - Rahoitusvoimavarat

9 artikla - Kansalaisjärjestöt ja kansalaisyhteiskunta

10 artikla - Yhteensovittamiselin

11 artikla - Tietojen kokoaminen ja

 [Sivun alkuun](#)

Määritelmät

Tässä yleissopimuksessa

- a. "naisiin kohdistuva väkivalta" tarkoittaa naisiin kohdistuvaa ihmisoikeuksien loukkaamista ja yhtä syrjinnän muotoa, ja se käsittää kaikki sellaiset sukupuoleen perustuvat väkivallanteot, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa naisille ruumiillista, seksuaalista, henkistä tai taloudellista haittaa tai kärsimystä, mukaan lukien tällaisilla teoilla uhkaaminen, pakottaminen tai mielivaltainen vapaudenriisto joko julkisessa tai yksityiselämässä;
- b. "perheväkivalta" tarkoittaa kaikkia perheen tai kodin sisäisiä tai toistensa entisten tai nykyisten puolisoitten tai kumppanien välisiä ruumiillisen, seksuaalisen, henkisen tai taloudellisen väkivallan tekoja riippumatta siitä, asuuko väkivallantekijä tai onko hän asunut samassa asunnossa uhrin kanssa;
- c. "sukupuoli" tarkoittaa yhteiskunnallisesti rakentuneita rooleja, käyttäytymismuotoja, toimintoja ja ominaisuuksia, joita tietty yhteiskunta pitää sopivina naisille ja vastaavasti miehille;
- d. "sukupuoleen perustuva naisiin kohdistuva väkivalta" tarkoittaa väkivaltaa, joka kohdistetaan naiseen hänen naiseutensa vuoksi tai joka kohdistuu suhteellisesti useimmin naisiin;
- e. "uhri" tarkoittaa a ja b alakohdassa tarkoitettua menettelyä kohteeksi joutuvaa luonnollista henkilöä;
- f. "naiset" tarkoittaa myös alle 18-vuotiaita tyttöjä.

Sisällysluettelo

53/2015

1 §

2 §

3 §

4 §

5 §

Sopimusteksti Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta

I luku

Tavoitteet, määritelmät, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, yleiset velvoitteet

1 artikla - Yleissopimuksen tavoitteet

2 artikla - Yleissopimuksen soveltamisala

3 artikla - Määritelmät

4 artikla - Perusoikeudet, tasa-arvo ja syrjinnän kielto

5 artikla - Valtion velvoitteet ja huolellisuusvelvoite

6 artikla - Sukupuolen huomioon ottavat toimintaperiaatteet

II luku

Yhtenäiset toimintaperiaatteet ja tietojen kokoaminen

7 artikla - Laaja-alaiset ja yhteensovitettavat toimintaperiaatteet

8 artikla - Rahoitusvoimavarat

9 artikla - Kansalaisjärjestöt ja kansalaisyhteiskunta

10 artikla - Yhteensovittamiselin

Istanbulin sopimus velvoittaa kouluttamaan

Ammattihenkilöstön koulutus (artikla 15)

1. Osapuolet järjestävät tai tehostavat asianmukaista koulutusta, jota annetaan kaikenlaisten tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallantekojen uhrien tai tekijöiden parissa toimiville asianomaisille ammattihenkilöille ja joka liittyy tällaisen väkivallan ehkäisemiseen ja tunnistamiseen, naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon, uhrien tarpeisiin ja oikeuksiin sekä uudelleen uhriutumisen ehkäisemiseen.
2. Osapuolet kannustavat sisällyttämään 1 kohdassa tarkoitettuun koulutukseen eri toimijoiden yhteensovittettua yhteistyötä käsittelevää koulutusta, jotta näiden toimijoiden käsiteltäväksi saatetut tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvat väkivaltatapaukset voidaan käsitellä kokonaisvaltaisesti ja asianmukaisesti.

Etunimi Sukunimi

Euroopan neuvoston tarkastusryhmältä tiukkoja ehdotuksia, jotta naisiin kohdistuva väkivalta Suomessa saataisiin loppumaan

Asiantuntijaryhmä haluaa Suomen myös parantavan maahanmuuttajanaisten suojelua.

Ulkomaat 2.9.2019 klo 05.30 | päivitetty 2.9.2019 klo 10.53

Kuva: ADP

Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018–2021

 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Julkaisuja 2017:16

OLD IDEAS – NEW PACKAGING

- HUMAN DIGNITY
 - LIFE
 - FAMILY
 - RELIGIOUS FREEDOM

Human sexuality is sanctioned only for the purpose of procreation (within a sanctified heterosexual union).

Religious actors

Populists

Far-right

ANTI-GENDER MOVEMENTS

2013

- FRANCE: LA MANIF POUR TOUS
- CROATIA: REFERENDUM
- LONDON: AGENDA EUROPE
- SPAIN: CITIZENGO
- BRUSSELS: ESTRELA REPORT

Neil Datta Secretary of the European Parliamentary Forum for Sexual and Reproductive Rights

Väkivallalla on traumatisoiva vaikutus

- Trauma = psyykkinen tai fyysinen vamma tai vaurio
- Tulee kreikan kielestä ja tarkoittaa lävistämistä
- Voi syntyä traumaattisesta tapahtumasta tai kriisistä, joka ylittää yksilön toiminta- ja sietokyvyn
- Psyhyken normaali reaktio ylivoimaisiin tilanteisiin

- Voidaan jakaa I ja II-tyyppeihin
- I-tyypin trauma, yksi traumaattinen tapahtuma, esim. onnettomuus
- II-tyypin trauma, pidemmän ajan ja toistuvan altistumisen myötä syntyvä esim. lähisuhde- ja perheväkivalta (käytetään myös kehityksellinen, kompleksinen tai emotionaalinen trauma)

Etunimi Sukunimi

Pitkittynyt ja toksinen stressi

- ✓ lisää somaattista sairastamista (sydän- ja verisuonisairaudet, diabetes)
- ✓ lisää infektioherkkyyttä
- ✓ vaikeuttaa oppimista ja muistamista
- ✓ reaktiivinen ja yliaktiivinen käytös (ADHD)
- ✓ ahdistuneisuus, pelkotilat, hallitsematon viha
- ✓ lamaantuminen, toiminnan tahmeus, irrallisuus kehosta
- ✓ mielenterveyden häiriöt (erityisesti masennus ja ahdistus)
- ✓ uni- ja syömishäiriöt
- ✓ Hormonaaliset häiriöt (esim. kuukautishäiriöt, kilpirauhasen toiminnan häiriöt)

Reaktiot uhkaavissa tilanteissa

1. Ensisijassa ihminen pyrkii selviämään haastavista tilanteista loogiseen ajatteluun nojautuen, toisiin liittyen, toisilta tukea hakien ja siihen turvautuen (sosiaalisen liittymisen järjestelmä)

Jos tämä ei ole mahdollista tai ei tarjoa turvaa:

2. Ihminen valmistautuu uhkaan taistelemalla (viha) tai pakenemalla (pelko)

Jos tämä(kään) ei onnistu:

3. Ihminen saattaa jähmettyä tai lamaantua (kyvytön liikkumaan)

Puolustusmekanismit suojelevat lisäkärsimyksiltä, mekanismi tapahtuu tahdosta riippumattoman hermoston eli autonomisen hermoston ohjaamana automaattisesti.

Etunimi Sukunimi

His_tory of the body turning into Her story

Lähde Kimball, Meredith M. (2000) "From "Anna O." to Bertha Pappenheim: Transforming Private Pain Into Public Action" / History of Psychology 3(1):20-43, March 2000

Etunimi Sukunimi

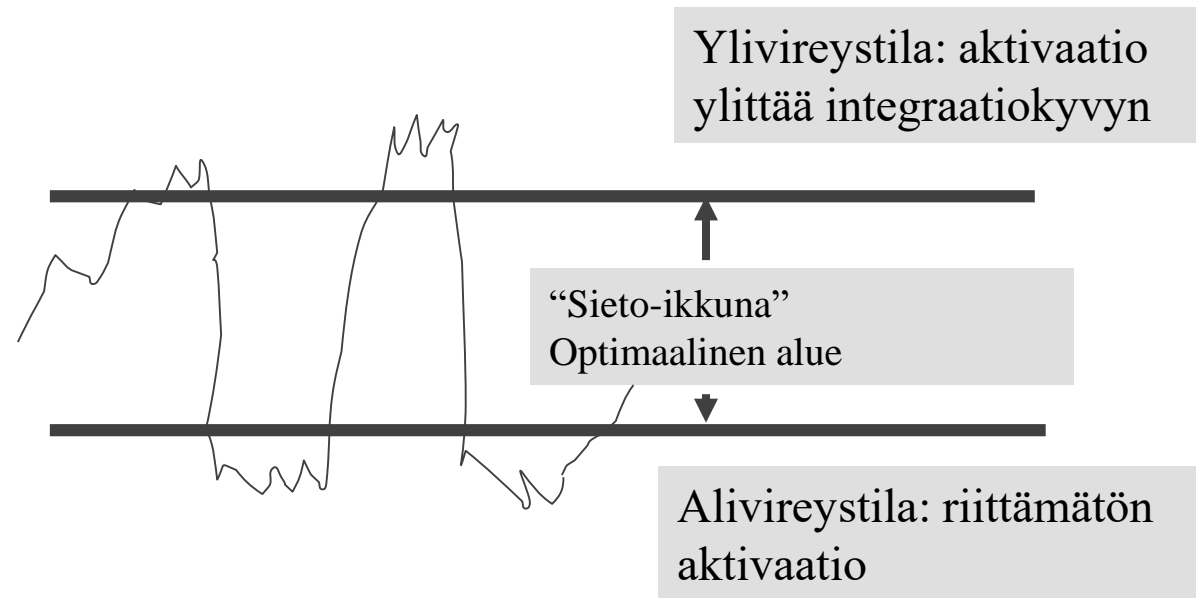
Toipuminen on itsesäätelytaidon vahvistumista

Tavoitteena omassa
“sieto-ikkunassa”
pysyminen ja sen
vähittäinen
laajentaminen.

- 1) Kyky rauhoittaa itsensä silloin, kun vireystaso nousee oman sietokyvyn ylärajoille ja kykyä aktivoida itsensä silloin, kun vireystaso laskee liian alas
- 2) Kyky käyttää vuorovaikutusta ja suhteita toisiin ihmisiin itsesäätelyn tukena
- 3) Kyky säädellä omaa vireys- ja tunnetilaa, ilman toisen ihmisen apua

Sietoikkuna - palautumisen pesä

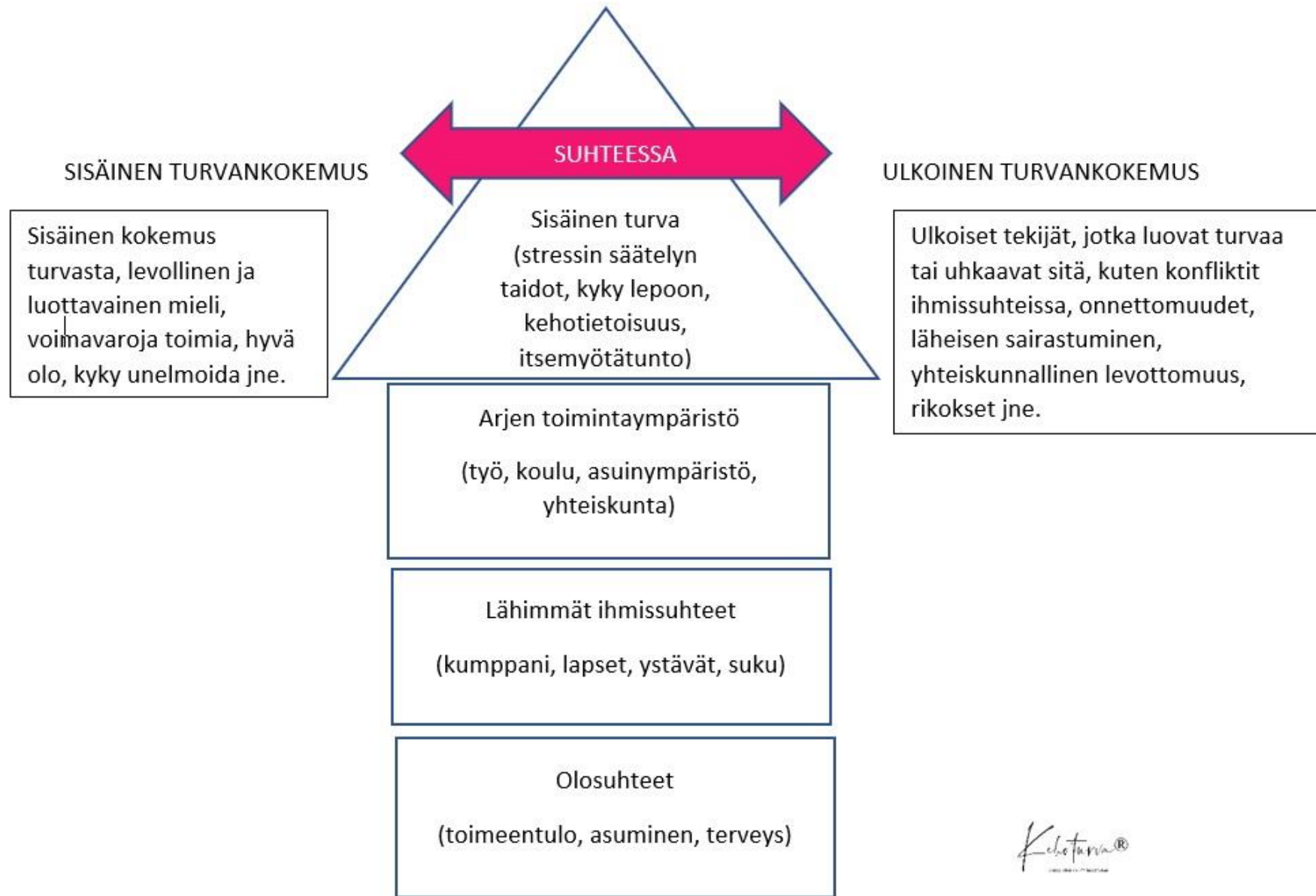
Pulssi kiihtyy, hengitys nopeutuu, kylmä hiki, ajatukset lisääntyvät / laukkaavat, huolissaan oleminen

Turtuneisuus, voimattomuus, väsymys, masennus, tietoisuuden tason aleneminen

Etunimi Sukunimi

Lähde: Ogden and Minton (2000)

Väkivallasta vai selviytyä 40 VUOTTA

Väsi

Väkivallasta vai selviytyä 40 VUOTTA

Väkivallasta vai selviytyä 40 VUOTTA

Väkivallasta vai selviytyä 40 VUOTTA

Väkivallasta vai selviytyä 40 VUOTTA